

Beleidsplan Lettinga Foundation

Achtergrond

Nederland loopt internationaal gezien voorop wat betreft de toepassing van milieubescherpende maatregelen, één en ander gestimuleerd door het in werking treden van de Wet Bescherming Oppervlaktewater in de jaren '70 van de vorige eeuw. Sedert die tijd zijn diverse onderzoeksgroepen betrokken bij de ontwikkeling van zogenaamde kosteneffectieve, duurzame milieutechnologieën, die zijn gericht op besparing en hergebruik van grondstoffen, zoals energie, water, mineralen, etc. Een belangrijke schakel, zo niet de belangrijkste schakel in deze technologieën vormt de anaërobe zuiveringstechnologie welke sedert de jaren '70 is ontwikkeld door Gatzte Lettinga aan de toenmalige Landbouwniversiteit, nu Wageningen University.

De initiatiefnemers van de oprichting van de Lettinga Stichting (hierna te noemen Lettinga Foundation) in 2000 bemerken wereldwijd een grote belangstelling om de kennis van deze vorm van duurzame milieutechnologie verder te verspreiden. Een en ander heeft te maken met de relatief lage investerings- en bedrijfskosten van genoemde systemen, welke van cruciaal belang zijn bij het toepassen van milieutechnologieën in ontwikkelingslanden en landen in transitie. Adequate kennisoverdracht is slechts mogelijk indien onderzoekers uit die landen de mogelijkheid hebben zich verder te bekwamen in de genoemde technologie.

De toenmalige initiatiefnemers van de Lettinga Foundation zagen een leemte in de (internationale) bursale stelsels waarop de doelgroep in principe zou zijn aangewezen. De stichting beoogde dan ook met korte trainingen de reeds gespecialiseerde personen voldoende kennis en praktische ervaring mee te geven zodat zij in een versneld tempo, een wezenlijke bijdrage konden leveren aan het oplossen van milieuproblemen in de landen van herkomst. Kosteneffectiviteit speelt een sleutelrol bij de keuze van de toe te passen milieutechnologieën, aangezien milieu-investeringen in het algemeen nog louter als belastend worden gezien. Doordat de producten van de beoogde technologieën (o.a. methaangas) direct op locatie kunnen worden gebruikt, is de terugverdientijd van de te maken investeringen relatief kort. Dit leidt uiteraard tot een versnelde toepassing, conform de ervaringen in Nederland. Naast kosteneffectiviteit is de beoogde duurzaamheid van groot belang voor de (mondiale) maatschappij in het algemeen. Een en ander af te leiden uit het feit dat toepassing van de beoogde technologieën en concepten moet leiden tot het terugwinnen van grondstoffen uit afvalstromen, reduceren van het fossiele brandstoffen gebruik en dus het terugdringen van broeikasgasemissies.

De Lettinga Foundation beoogt hiermee een voortzetting van het werk van Gatzte Lettinga.

Doelstellingen

De Lettinga Foundation heeft bij de oprichting in 2000 de volgende doelstellingen gekregen:

- Bevorderen van het opleiden van niet-vermogende (aspirant) wetenschappers, c.q. studenten, uit ontwikkelingslanden en landen in transitie op het gebied van de duurzame milieutechnologie.
- Bevorderen van de ontwikkeling, implementatie en toepassing van geïntegreerde duurzame milieutechnologieën in industrieën, agrarische bedrijven en op het terrein van de sanitatie.

Deze doelstellingen hebben in de afgelopen tien jaar niet aan actualiteit ingeboet. Sterker nog, door de economische groei van de afgelopen jaren in met name Zuid-Amerika en Zuid-Oost Azië is ten koste gegaan van het milieu en de ontwikkeling van duurzame technologieën is achtergebleven. Ook de toenemende bevolkingsdruk en globale urbanisering maakt juist het gebruik van duurzame technologie des te noodzakelijker. Als zodanig lijkt de tijd ideaal voor de Lettinga Foundation om haar doelstellingen met kracht na te streven en te realiseren.

De doelstellingen van de Lettinga Foundation zijn echter breed, zo niet zeer breed. De middelen om deze doelstellingen te bereiken zijn tot op heden beperkt gebleven tot de schenkingen van Gatzte en Dora Lettinga, daartoe in de gelegenheid gesteld door de toekenning van de Koninklijke Shell Prijs, de Tyler Prize en de Lee Kuan Yew Water Prize. De stichting beschikt daardoor potentieel over een vermogen van € 300.000. Hoewel dit een niet onaanzienlijk bedrag is moet in realisme geconstateerd worden dat het realiseren van de doelstellingen van de stichting onmogelijk is met de beschikbare middelen. Het is niet noodzakelijk de doelstellingen van de stichting te beperken of te veranderen, maar in de werkzaamheden van de stichting zullen duidelijke, beperkte, speerpunten benoemd moeten worden.

De te benoemen speerpunten moeten zoveel mogelijk realiseerbaar zijn maar moeten ook een goede uitstraling hebben. Op die manier wordt de naamsbekendheid van de stichting vergroot en daarmee wellicht ook de kans dat andere partijen de activiteiten van de stichting zullen willen gaan ondersteunen. Communicatie dient dus een onderdeel van de geplande activiteiten te zijn.

Besteding middelen

De Lettinga Foundation beschikt op dit moment potentieel over een vermogen van €235.000. Potentieel omdat de geldmiddelen uit de genoemde geldprijzen bij notariële akte zijn geschonken maar in jaarlijkse termijnen worden overgemaakt; nog niet al het geld is dus daadwerkelijk beschikbaar.

LeF heeft in principe de verplichting de zogenaamde Lettinga Award uit te reiken. Deze Award wordt driejaarlijks toegekend en bedraagt € 25.000. Tot voor kort werd deze prijs ter beschikking gesteld door het bedrijfsleven. De Award is, mede met het oog op de gewenste continuïteit, ook in 2010 toegekend maar de bijdragen van het bedrijfsleven bleven achter bij andere jaren, vandaar dat de Lettinga Foundation het bedrag heeft aangevuld tot € 25.000. Het valt natuurlijk niet te voorspellen of de volgende Lettinga Award al dan niet volledig door het bedrijfsleven of andere instanties gesponsord zal worden. Vooralsnog is het echter niet wenselijk het toekennen van de prijs volledig afhankelijk te stellen van de bijdragen van derden, en zal de stichting het bedrag aanvullen indien nodig. Een onbekend deel van de beschikbare middelen (driejaarlijks € 0-25.000) zal daarom hieraan besteed worden.

Indien het beschikbare vermogen gesteld wordt op € 200.000 en de daarop verkregen rentevergoeding gesteld wordt op 1,8% oftewel € 3.600 per jaar, waarbij de jaarlijkse kosten buiten beschouwing gelaten worden, kan de Lettinga Foundation er, als minimale variant, voor kiezen om niet in te willen teren op het vermogen en slechts de rente te willen besteden. Het dan jaarlijks beschikbare bedrag is echter te gering om enige bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen van de stichting te kunnen leveren. Het andere alternatief is om het bedrag in een beperkt aantal jaren te spenderen en te hopen dat in die jaren andere geldgevers gevonden kunnen worden. Zo zou dan bijvoorbeeld in drie jaar tijd jaarlijks ruim € 65.000 uitgegeven kunnen worden. Ook voor deze optie wordt vanuit het belang van de continuïteit niet gekozen.

De Lettinga Foundation kiest ervoor om de komende drie jaar jaarlijks een bedrag van € 40.000 beschikbaar te stellen voor het realiseren van de doelstellingen. Door het uitgeven van € 120.000 zal de stichting op haar vermogen interen, maar buiten eventuele andere bijdragen om resteert aan het eind van die drie jaar dan nog een saldo van ruim € 80.000.

Ook een jaarlijks budget van € 40.000 is beperkt. Er moet dan ook gekozen worden voor een klein aantal projecten per jaar, vier tot zes, met een maximale looptijd van circa zes maanden. De twee doelstellingen van de stichting, het bevorderen van opleiding en het bevorderen van de technologie kunnen het beste in de projecten geïntegreerd worden om versnippering zoveel mogelijk te voorkomen. Het is een open vraag of de Lettinga Foundation kleine projecten volledig financiert of slechts een bijdrage levert aan projecten die mede door anderen worden uitgevoerd en gefinancierd. Vanuit het belang van optimale naamsbekendheid is de optie om met een kleine bijdrage aan te haken bij grote initiatieven van bekende organisaties minder aantrekkelijk. Gestreefd wordt dus naar kleine projecten die voor een groot deel door de Lettinga Foundation gefinancierd worden.

Een belangrijk aspect is natuurlijk de vraag hoe de projecten geïdentificeerd worden en eventueel geselecteerd. Het regelmatig uitschrijven van een "call" voor projectvoorstellen lijkt niet wenselijk. Deze procedures vergen veel tijd om de verschillende voorstellen te beoordelen. Het zal dus zaak zijn zelf, of via gelieerde instanties, de interessante projecten te identificeren en te selecteren. Met de belanghebbenden kan dan de invulling van een project en de besteding van de middelen afgesproken worden.

Daarnaast is de inhoudelijke en regionale afbakening van de projecten waaruit geselecteerd wordt van belang. De wereld is te groot en de mogelijke toepassing van anaerobe technologie te breed om voor alle mogelijke initiatieven open te staan. Er zal dus een keuze gemaakt moeten worden voor een bepaalde regio en voor een bepaalde technologie. Welke keuzes dat zijn staat in principe open voor discussie maar het lijkt verstandig deze keuze te koppelen aan de expertise en ervaring die bijvoorbeeld bij de Lettinga Associates Foundation of de sectie Milieutechnologie van Wageningen University aanwezig is.

Inhoudelijke en regionale speerpunten

De doelstellingen van de stichting laten vele mogelijke speerpunten toe. Gezien de beschikbare middelen is het echter van belang om een duidelijk speerpunt te kiezen dat gericht is op de toekomst: het bevorderen van kennisoverdracht op het inhoudelijke terrein van anaerobe technologie en (verbeterde) sanitatie.

Een belangrijk thema binnen dat speerpunt is het, op een voor het milieu verantwoorde manier, terugwinnen van grondstoffen (water, nutriënten, mineralen en energie), zoals bijvoorbeeld verwoord in de Grondstoffennotitie van het Kabinet uit 2011. De huidige maatschappij is in

belangrijke mate afhankelijk van de eindige fossiele voorraden aan brandstoffen en minerale grondstoffen. In de overgang naar een meer duurzame wereld is het belangrijk om de technologische ontwikkelingen en toepassingsmogelijkheden richting hernieuwbare bronnen te stimuleren. Hiertoe wordt op allerlei niveaus en over de hele wereld beleid ontwikkeld. De Lettinga Foundation ziet hierin voor zichzelf een rol weggelegd met betrekking tot het specifieke gebied van herwinnen van grondstoffen, met name water, organisch materiaal en fosfaat, ten behoeve van toepassing in de landbouw. Om de beperkte middelen zo goed mogelijk in te kunnen zetten is het van belang om het aantal aanvragen te beperken. In plaats van de focus te vernauwen is er voor gekozen om het aantal landen waaruit een aanvraag kan worden ingediend te beperken tot alleen die landen die volgens de VN Human Development Index behoren tot de laag en middelmatig ontwikkelde landen (zie Bijlage 1).

Met deze doelstellingen kan de Lettinga Foundation zich uiteindelijk profileren als een belangrijk pleitbezorger van de implementatie van duurzame milieutechnologie, en het streven naar op globaal niveau verantwoord gebruik en hergebruik van steeds schaarser wordende grondstoffen. Dit is uiteindelijk in ieders belang. In Bijlage 2 is, als leidraad, een praktische uitwerking gegeven van het proces van aanvraag en toekenning.

Bijlage 1: landen met middelmatige en lage HDI volgens UNDP Human Development Report 2011

http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2011_EN_Complete.pdf

Medium human development

<u>Rank</u>	<u>Country</u>
95	Jordan
96	Algeria
97	Sri Lanka
98	Dominican Republic
99	Samoa
100	Fiji
101	China
102	Turkmenistan
103	Thailand
104	Suriname
105	El Salvador
106	Gabon
107	Paraguay
108	Bolivia
109	Maldives
110	Mongolia
111	Moldova
112	Philippines
113	Egypt
114	PNA Palestinian territories
115	Uzbekistan
116	Federated States of Micronesia
117	Guyana
118	Botswana
119	Syria
120	Namibia
121	Honduras
122	Kiribati
123	South Africa
124	Indonesia
125	Vanuatu
126	Kyrgyzstan
127	Tajikistan
128	Vietnam
129	Nicaragua
130	Morocco
131	Guatemala
132	Iraq
133	Cape Verde
134	India
135	Ghana
136	Equatorial Guinea
137	Congo
138	Laos
139	Cambodia
140	Swaziland
141	Bhutan

Low human development

<u>Rank</u>	<u>Country</u>
142	Solomon Islands
143	Kenya
144	São Tomé and Príncipe
145	Pakistan
146	Bangladesh
147	Timor-Leste
148	Angola
149	Burma
150	Cameroon
151	Madagascar
152	Tanzania
153	Papua New Guinea
154	Yemen
155	Senegal
156	Nigeria
157	Nepal
158	Haiti
159	Mauritania
160	Lesotho
161	Uganda
162	Togo
163	Comoros
164	Zambia
165	Djibouti
166	Rwanda
167	Benin
168	Gambia
169	Sudan
170	Côte d'Ivoire
171	Malawi
172	Afghanistan
173	Zimbabwe
174	Ethiopia
175	Mali
176	Guinea-Bissau
177	Eritrea
178	Guinea
179	Central African Republic
180	Sierra Leone
181	Burkina Faso
182	Liberia
183	Chad
184	Mozambique
185	Burundi
186	Niger
187	Democratic Republic of the Congo

Bijlage 2: de praktische uitwerking

1 Criteria voor toekenning van ondersteuning

De te subsidiëren projecten moeten een duidelijke en herkenbare uitstraling hebben, te gebruiken zijn in het land en de 'eigen' regio, en in het algemeen belang zijn. Symposiabezoek en reizen worden in principe niet gesubsidieerd, met kennisoverdracht zoals hierboven beschreven worden in dit geval met name cursussen en bewustwordingsactiviteiten bedoeld. Ook pilot- of demonstratieprojecten kunnen in aanmerking komen voor een (gedeeltelijke) financiering.

Om positief beoordeeld te kunnen worden moeten de aanvragen naast passen binnen de algemene doelstellingen van de Lettinga Foundation in ieder geval voldoen aan de volgende criteria:

- Het aanvraagformulier, dat op aanvraag beschikbaar wordt gesteld, is volledig ingevuld
- Het project moet plaatsvinden in een land dat door de VN Human Development Index is geclassificeerd als laag of middelmatig ontwikkeld (zie Bijlage 1)
- De aanvraag moet afkomstig zijn uit het land zelf
- Er moet een goed en duidelijk plan met bijbehorende begroting opgesteld zijn waarin de eventuele bijdragen van andere financiers duidelijk is gemaakt. Naast de opzet en uitvoering van de cursus, activiteit of pilot- of demonstratieproject is ook disseminatie een belangrijk deel van het plan.
- Eventuele gedrukte communicatie over het project (zoals bv. de aankondiging) is nog niet verschenen of verstuurd, zodat het Lettinga Foundation logo opgenomen kan worden. Dit om de zichtbaarheid en bekendheid van Lettinga Foundation te vergroten en te waarborgen

De bijdrage uit het Lettinga Foundation zal maximaal 50% van het totale projectbudget bedragen, met een maximum van 10.000 euro. Door het instellen van dit maximum zullen jaarlijks 4 – 6 projecten gesteund kunnen worden. In bijzondere gevallen zou hiervan afgeweken kunnen worden, bijvoorbeeld als de verwachte impact van een project zodanig groot is dat dit als het ware "telt" voor meerdere projecten. De beslissing om steun toe te kennen aan een bepaald project ligt volledig bij het bestuur van de Lettinga Foundation en is onaanvechtbaar.

In het geval van cursussen kan er na het succesvol afsluiten daarvan aan de deelnemers een Lettinga Foundation-certificaat overhandigd worden. Dit wordt vooraf afgesproken, en om in aanmerking te komen voor een certificaat moeten de deelnemers alle sessies gevolgd hebben. Dit dient te worden gecontroleerd door middel van presentielijsten.

2 Overdracht van het toegekende geldbedrag

Afhankelijk van de liquiditeitspositie van de aanvrager kan een deel van het bedrag als voorschot worden overgemaakt. Het resterende deel wordt na afloop van het project overgemaakt, mits aan een aantal voorwaarden is voldaan. Om dit te beoordelen wordt na afloop een gedetailleerd verslag ingediend bij Lettinga Foundation, waarin de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- Bewijs van uitvoering van het project inclusief de disseminatie.
- Indien van toepassing een deelnemerslijst, met daarop in ieder geval naam, organisatie en adres van alle deelnemers.

- Indien van toepassing presentielijsten. Er zijn elke dag presentielijsten getekend, waaruit moet blijken dat minimaal 80% van de deelnemers alle sessies gevolgd heeft. Alleen die deelnemers die alle sessies gevolgd hebben krijgen een certificaat.
- Promotiemateriaal of voorbeelden daarvan, waarop de Lettinga Foundation (met logo) duidelijk te zien is en waarop vermeld is dat de activiteit mede mogelijk is gemaakt door sponsoring van de Lettinga Foundation.
- Sfeerimpressie op basis van foto's genomen op verschillende momenten, van deelnemers en cursusleiders/docenten/sprekers.

3 Disseminatie vanuit Lettinga Foundation

Om haar activiteiten naar buiten te brengen en tegelijkertijd de organisaties die steun hebben ontvangen enigszins te promoten zal Lettinga Foundation op haar internetpagina van elk gesteund project een kort verslag plaatsen. Ook zal er elk jaar een nieuwsbrief verschijnen met daarin een overzicht van de gesteunde projecten.